

Jonas ČERSKIS

Gimė 1845 m. gegužės 5 d. Vitebsko gubernijoje, Svolnoje, bajorų Čerskių šeimoje. Mokėsi Vilniaus 1-oje gimnazijoje ir Bajorų institute. Už dalyvavimą 1863 m. sukilime buvo nuteistas ištremti rekrutu į Sibirą. Omske karinės tarnybos metais išryškėjo jo gabumai geologijai ir zoologijai, čia parašė pirmąjį mokslinį straipsnį apie Omsko apylinkų geologinę struktūrą ir sugebėjo geologiškai ištirti apie tūkstančio kvadratinį kilometrų plotą. Atleistas iš tarnybos kariuomenėje, nuvyko į Irkutską jau būdamas savamokslis kraštotyrininkas. Rusijos geograful draugijos Rytų Sibiro skyriuje Irkutske jis tapo mokslininku, įžymaus geologo ir geografo A. Čekanovskio padėjėju ir mokiniu. Zoologijos jis mokėsi iš politinio tremtinio, buvusio Varšuvos vyriausiosios mokyklos profesoriaus B. Dibovskio. 1873 m. su Sibiro skyriaus bendradarbiu N. Gartungu išvyko į savo pirmąją ekspediciją tirti Rytų Sajanų geologinės kilmės. Kitais metais tyrė Sajanus, Chamar Dabano kalnagūbrį, Nižneudinsko, Balagansko urvus ir mokslinėje periodikoje

paskelbė straipsnių. Ketverius metus (1877–1880) tyrė Baikalo ežero krantus, sudarė jo geologinį žemėlapi. Kiekvienais metais Sibiro skyriui pateikdavo preliminaras ataskaitas su daugybe reljefo detalių, piešinių, uolienų, mineralų pavyzdžių.

Rusijos geograful draugija jį apdovanojo mažaisiais sidabro ir aukso medaliais (1876, 1878), auksiniu Litkės medaliu (1886). Nutraukęs ryšius su Rusijos geograful draugijos Sibiro skyriumi 1882 m. dirbo meteorologu steigiamoje Žemutiniosios Tunguskos stotyje.

1885 m. Rusijos mokslų akademijos kvietimu pradeda darbą Peterburgo zoologijos muziejuje. Čia aprašė savo ir kitų ekspedicijos dalyvių surinktą medžiagą. 1891 m. su šeima išvyko į trejų metų ekspediciją po Indigirkos, Kolymos ir Janos upių baseinus. Sunkus darbas ekspedicijoje palaužė jo sveikatą, ir antraisiais darbo metais (1892) jis mirė. Palaidotas Kolymskojės gyvenvietėje, kairiajame Kolymos upės krante, priešais Omolono žiotis.

S. Obručevo siūlymu, per paskutinę J. Čerskio ekspediciją atrastas kalnagūbris, didesnis už Kaukazą, aukštesnis už Uralo kalnus, buvo pavadintas Čerskio vardu.

Be rašytinių paminklų, J. Čerskį Sibire primena jo vardu pavadintos vietovės, kalnagūbriai, miestas Kolymos žemupyje, daug gatvių įvairiuose miestuose. Irkutsko, Jakutsko ir kitų miestų muziejuose pateikiama nemažai medžiagos apie jo asmenybę, gausu jo surinktų eksponatų.